МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 14

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 28 травня 2015 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 15.04.15)

Редакційна колегія:
А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук, доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 14: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції", 28 травня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 258 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам і перспективам соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2015
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2015

Коваль М. І.
Особливості застосування методики аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві *77*

Ковальчук А. Ю.
Сучасний стан та перспективи забезпечення економічної безпеки *81*

Козлова А. І.
Інноваційна діяльність — запорука успішного функціонування економіки та безпеки України *83*

Кулик А. В.
Основні підходи та методи наукового обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів *87*

Матюха М. М.
Аспекти управлінського обліку при формуванні інформаційного ресурсу підприємства в умовах застосування інформаційних систем *91*

Могилевская О. Ю.
Маркетинговые подходы к формированию инновационной политики промышленного предприятия как ключевого фактора повышения конкурентоспособности *93*

Морева В. В., Іванова В. В., Турбіна О. І.
Стратегія розвитку електроенергетичного комплексу регіону *97*

Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф., Храпачевська О. П.
Правова культура суспільства в умовах європейської інтеграції *100*

Новальська Н. І., Суліма Н. М.
Управління якістю сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність *106*

Тьорло В. О., Пантюх А. А.
Сучасні проблеми експорту інформаційних технологій суб'єктами господарювання України *108*

Тьорло В. О., Мірошніченко В. В.
Парадигма регіонального соціально-економічного розвитку України за умов європейської інтеграції *113*

Фещенко О. Л.
Стратегічні орієнтири розвитку промислового виробництва України *116*

Філіна Г. І.
Роль транснаціональних корпорацій у розвитку економіки України *119*

Черниш Л. О., Легка Л . М.
Інноваційні процеси як джерело економічного та соціального розвитку держави *123*

Чеховська О. М., Коваль М. І.
Реформування і розвиток бухгалтерського обліку в Україні *127*

Чирчик С. В.
Формування комплексу маркетингу освітніх послуг для навчальних закладів дизайн-освіти *131*

Г. І. ФІЛІНА
канд. екон. наук, ІМЕФ МАУП

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Глобалізація світової економіки є об'єктивним напрямом руху світового господарства, коли світовий простір перетворюється в загальний простір вільного розповсюдження інформації, товарів, послуг, капіталу. При цьому ізольовані національні економіки стають взаємопов'язаними та взаємозалежними, а відтак знаходяться під дією як позитивних так і негативних наслідків глобалізації.

Чинниками розвитку глобалізації є поглиблення міжнародного поділу праці, що послаблює національний протекціонізм в світовій торгівлі, регулюванні фінансових ринків, обміні інформацією. Наслідком лібералізації руху всіх видів ресурсів стає зростання економічної ефективності господарської діяльності окремих суб'єктів економіки, які завдяки одночасної присутності на чисельних ринках стали здатними використати повною мірою переваги глобалізації.

В першу чергу такими отримувачами вигод на світових товарних та фінансових ринках стали транснаціональні корпорації (ТНК) та транснаціональні банки (ТНБ), які одночасно є і вагомим джерелом глобалізації і її наслідком. Транснаціональні корпорації створили розвинуту мережу виробничої, науково-технічної, інвестиційної, торгової та культурної взаємозалежності країн результатом чого стало те, що значна частина рішень окремої країни щодо виробництва, експорту та імпорту залежить від міжнародних організацій за межами національної держави. Транснаціональні корпорації (ТНК) є провідними у зовнішньоекономічній діяльності за впливом на позитивне сальдо торговельного балансу країни. Вони виступають торговцями, інвесторами, розповсюджувачами сучасних технологій, стимуляторами міжнародної трудової міграції.

У світовій економіці за даними ООН зараз існує більш як 65 тис. ТНК, (за іншими даними більше 82 тис.) що контролюють понад 850 тис. афільованих зарубіжних компаній по всьому світу, у яких задіяно більш як 74 млн. чоловік. При цьому на території промислово розвинених держав розміщується понад 80 % материнських компаній і близько 33 % афільованих, у країнах, що розвиваються,- відповідно 19,5 і майже 50, у колишніх соціалістичних державах — приблизно 0,5 і 17 %. На ТНК припадає 50 % світової торгівлі та 67 % зовнішньої торгівлі, також 80 % винаходів і ліцензій [2].

Доменами найбільших ТНК в основному є держави із сильними, стабільними економіками, такі як: США, Великобританія, Німеччина, Китай, Японія, Франція та ін. Серед компаній з найбільшим іноземними активами близько 17 утримують 90 % від загального об'єму активів за кордоном [1].

Для ТНК із країн Європейського Союзу та США найбільш привабливими сферами України є українська харчова промисловість (Nestle, бельгійська ABInBev, американські Kraft foods та Coca-Cola Company, англо-голландська Unilever); підприємства торгівлі (Wal-Mart Stores, Carrefour SA, McDonalds Corporation); фінансовий сектор (Райффайзен Інтернаціональ Банк-Холдинг АГ); фармацевтика (BASF SE та Bayer AG). Саме в цих галузях обіг капіталу є швидким, а комерційні ризики — мінімальні. Привабливим для ТНК із промислово розвинутих країн є також інвестування в інфраструктуру бізнес-послуг для обслуговування, насамперед, підприємств з іноземними інвестиціями.

Сучасні ТНК виступають як провідні сили світової економіки, вони контролюють значну частину світового споживання ресурсів, що можна вважати експансією на національних товарних ринках. Такий погляд на діяльність ТНК робить актуальним питання економічної безпеки України та осмислення необхідності розробки стратегічних рішень щодо діяльності світових ТНК та національних ТНК в економічному просторі України виходячи з врівноваження позитивного та негативного впливу ТНК. До позитивного впливу ТНК на економіку України, який необхідно використати для здобуття значущого місця в міжнародному економічному та фінансовому середовищі, належить:

- значне вливання капіталовкладень в економіку України;
- збільшення податкових надходжень до бюджету країни;
- створення додаткових робочих місць, в тому числі високотехнологічних;
- пожвавлення внутрішньої торгівлі в середині країни, насичення ринку високоякісними товарами та послугами;
- впровадження інновацій, ноу-хау та найновіших розробок, модернізація підприємств;
- поширення міжнародних стандартів ведення виробництва [3].

Негативний вплив діяльності ТНК на економіку України проявляється у наступному:

- держава стає фінансово залежною від стратегії діяльності ТНК;
- ТНК впливають на уряди країн, диктуючи правила гри на ринку та умови використання природних ресурсів;
- ТНК знищують національних виробників, які мають низьку конкурентоспроможність продукції на світовому ринку [3].

Загальною тенденцією присутності диверсифікованих за галузями ТНК в економіці розвинених країн є посилення конкуренції між ними на товарних ринках країни базування, що є рушійною силою технічного прогресу та зростання рівня споживання. В Україні транснаціоналізація економіки має особливістю те, що найбільші та найпотужніші національні ТНК є монопо-

лістами окремих галузей та сфер діяльності. Тобто, найбільші компанії, що мають статус ТНК, є єдиними гігантами кожен в своїх секторах за відсутності аналогічних за потужністю Саме цей фактор відсутності конкуренції виступає основним негативним чинником розвитку ТНК в Україні тому що стає можливим відставання України по окремим напрямкам технічного розвитку, якщо ТНК-монополіст не бажає вкладати кошти в цей напрямок.

Разом з тим, враховуючи позитивний вплив національних ТНК на розвиток економіки України, необхідно розглядати їх з позицій протидії міжнародним ТНК у використанні природних ресурсів України без створення на її території високотехнологічних виробництв в той час, коли стратегічним напрямком розвитку України є залучення в країну найсучасніших технологій.

Вказаний підхід до стимулювання створення національних ТНК відбиває реакцію кожної країни на найсуттєвіше протиріччя глобалізації — з одного боку це інтеграція країн на товарних ринках, а з іншого — конкурентна боротьба національних підприємств на тих же ринках за власні конкурентні переваги, яку ніяка глобалізація не в змозі відмінити. Обгрунтованою реакцією, на наш погляд, є підтримка державою транснаціоналізації українських підприємств за умови їх соціальної направленості на інтереси України. На нашу думку, саме такий підхід сприяє протидії головного негативу глобалізації — диференціації світової економіки, тобто сприятливість для розвитку успішних країн та консервування відставання всіх інших [6].

Вплив як світових, так і національних ТНК на економіку України проявляється та оцінюється обсягами інвестування та напрямками використання отриманого прибутку. Інвестиції є фінансовим інструментом вирішення проблем фінансування росту та розвитку економіки будь-якої країни. Інвестиційний механізм розвитку, як свідчить досвід розвинених країн, в першу чергу залучає національні інвестиції, за якими починають прискорено надходити іноземні. Тому стратегічним завдання для України є створення відповідного внутрішнього та зовнішнього середовища для залучення інвестицій, сприяння підвищенню конкурентоспроможності українських виробників на зовнішніх ринках, і за рахунок інвестиційних ресурсів ТНК забезпечення розвитку вітчизняних товаровиробників.

Література

1. Крупнейшие ТНК в мире / А. Пучков [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.slideshare.net/AlexeyPuchkov/ss-11875759.]
2. Ливенцев Н. Н. и др. Международные экономические отношения / Н. Н. Лівенцев. — М.: Изд-во Проспект, 2005. — 648 с.
3. Молчанова Л. Взаємодія транснаціональних корпорацій з національними економіками на прикладі України [Електронний ресурс]. — Л. Молчанова. — Режим доступу: http://fes.kiev.ua
4. Транснациональная корпорация, ТНК [Електронний ресурс]: // "Энциклопедия Кругосвет" — 2013. Режим доступу: http://www.krugosvet.ru/enc/gumani-

tarnye_nauki/ekonomika_i_pravo/TRANSNATSIONALNAYA_KORPORATSIYA_TNK. html?page=0,8
5. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності [навч. посіб.] / С. О. Якубовский та ін.; ред.: С. О. Якубовський, Ю. Г. Козак. — К.: ЦУЛ, 2011. — 472 с.
6. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А. С. Філіпенко. — К.: Знання,2007. — 670 с.